

TALABALARGA ISPAN TILINI O`QITISHDA INTERFAOL METODLARIDAN FOYDALANISH AFZALLIKLARI

Tashniyozova Shoira Xolmuradovna

*O`zbekiston davlar jahon
tillari universiteti o`qituvchisi*

Annotatsiya. Mazkur maqolada ispan tilini o`qitish jarayonida interfaol metodlardan foydalanishning didaktik, psixologik va amaliy afzalliklari tahlil etiladi. Zamonaviy ta'limda kommunikativ yondashuv, CLT (Communicative Language Teaching), task-based learning, "rol o`ynash" metodikasi kabi interfaol vositalar orqali talabalar til kompetensiyasini shakllantirish mexanizmlari yoritiladi. Shuningdek, interfaol metodlar yordamida ijtimoiylik, til muhitiga moslashish va madaniyatlararo muloqot qobiliyatining rivojlanishiga ta'siri asosli misollar bilan ochib beriladi.

Kalit so'zlar: Ispan tili, interfaol metodlar, kommunikativ kompetensiya, til o`rganish, CLT, o`zaro muloqot.

KIRISH

Bugungi globallashuv davrida xorijiy tillarni, xususan, ispan tilini o`rganishga bo`lgan talab ortib bormoqda. Bu til nafaqat Ispaniya, balki Lotin Amerikasi mamlakatlarida ham rasmiy til bo`lib, millionlab insonlar o`rtasidagi aloqa vositasidir. Talabalar orasida ispan tiliga qiziqish tobora kuchayib borayotgan bir paytda, uni o`rgatish jarayoni yangicha yondashuvni, innovatsion metodlarni, interfaol vositalarni qo`llashni taqozo etmoqda. Aynan interfaol metodlar bugungi ta'lim jarayonida samaradorlik, faollik va mustahkam o`zlashtirish kafolatini beradi. Bu metodlar yordamida talaba tinglovchi emas, balki jarayonning faol ishtirokchisiga aylanadi. Shu bois ushbu maqolada ispan tilini interfaol usullarda o`qitishning afzalliklari tizimli tarzda yoritiladi.

ASOSIY QISM

Interfaol metodlar ta'limning faollashtiruvchi mexanizmlaridir. Ular o`quvchini tinglovchilikdan faol bilim egallovchi maqomiga ko'taradi. Ispan tili o`rgatishda bu metodlarning afzalliklari o`ziga xos jihatlarga ega. Birinchidan, ispan tili fonetik jihatdan boy va emotsional ohangdor til bo`lib, interfaol mashg'ulotlarda jonli muloqot muhiti yaratishga juda mos keladi [1]. Ikkinchidan, bu til o`rganilayotgan madaniyatlar xilma-xilligi bilan ajralib turadi, bu esa "rol o`ynash", "debat", "kulturaviy ssenariy" kabi metodlarni joriy etishda qo`shimcha imkoniyatlar beradi.

Masalan, "rol o`ynash" usuli orqali talabalar real hayotiy vaziyatlarda ispan tilida fikr bildirish, madaniy dialog olib borish, xizmat ko`rsatish muhitidagi suhbatlarni simulyatsiya qilish imkoniyatiga ega bo`ladilar. Bu usul bir vaqtning o`zida

leksikani, fonetikani, grammatikani va kommunikativ kompetensiyani rivojlantiradi. Xuddi shuningdek, “Think-Pair-Share” (O‘yla – Juftlash – Ulash) metodikasi ham ispan tilida og‘zaki muloqotga tayyorlovchi mashg‘ulot sifatida samarali hisoblanadi. Ushbu texnologiya yordamida talabalar fikrini mustaqil shakllantiradi, juftlikda muhokama qiladi va guruhda baham ko‘radi. Bu esa ular orasida ispan tilida muloqotga bo‘lgan ichki motivatsiyani kuchaytiradi [2].

CLT (Communicative Language Teaching) modeli esa ispan tilini real kontekstda o‘rgatishga qaratilgan. Bu yondashuvda grammatika o‘rgatishdan ko‘ra, tilni amaliy hayotda qo‘llashga urg‘u beriladi. Shu sababli bu metod orqali talabalar grammatik to‘g‘rilikdan ko‘ra, tilni qanday ishlatishni, qanday o‘rinlarda qanday jumlar bilan murojaat qilishni real misollar asosida o‘zlashtiradi. Ispan tili leksik jihatdan juda ko‘p sinonimlarga, ekspressiv vositalarga ega bo‘lgani uchun bu metod yanada mos tushadi.

Shuningdek, interfaol metodlar talabalarni mustaqil izlanishga, yaratuvchanlikka va jamoada ishlashga o‘rgatadi. Ispan tilini o‘rganish jarayonida “case study” (holatni tahlil qilish), “problem-solving” (muammo yechish) kabi texnikalar bilan o‘rgatish nafaqat til, balki tafakkur, muloqot, madaniy o‘zaro tushunuv ko‘nikmalarini ham shakllantiradi. Masalan, talabalarga “Siz Ispaniyada mehmonxonada xizmat olib boryapsiz” degan vaziyatni berib, u orqali yetishmayotgan xizmatlar, mijoz shikoyati, muomala uslubi kabi jihatlarni ispan tilida muhokama qilish topshirig‘i beriladi. Bu vaziyatli yondashuv tilni faqat yodlash emas, balki faol ravishda qo‘llash ko‘nikmasini shakllantiradi [3].

Zamonaviy interfaol platformalar — Quizlet, Kahoot, Duolingo, Wordwall, Padlet kabi vositalar ispan tilini o‘qitishda multimodal uslubni taklif etadi. Bu vositalar orqali so‘z boyligini kengaytirish, tinglab tushunish, yozma nutqni mashq qilish, testlardan foydalanish imkoniyatlari mavjud. Ularda tilni o‘rganish jarayoni o‘yinga aylantiriladi, bu esa o‘rganish jarayonini og‘ir majburiyatdan zavqli faoliyatga aylantiradi.

Interfaol metodlarning afzalliklaridan biri ham shundaki, ular orqali o‘qituvchi va talaba orasidagi an’anaviy masofa yo‘qoladi. O‘qituvchi boshqaruvchi emas, balki hamfikir, yo‘naltiruvchi, til muhiti tashkilotchisiga aylanadi. Talaba esa bilim olishda passiv emas, balki faol sub’ekt bo‘ladi. Bu metodlar individual yondashuvni ta’minlaydi: har bir talabaga uning o‘z qobiliyati, o‘z uslubiga mos keluvchi yondashuv tanlanadi.

Shuningdek, ispan tili grammatik jihatdan murakkab bo‘lib, fe‘l zamonlarining ko‘pligi, artikl va jins kategoriyasi kabi o‘ziga xosliklari mavjud. Shu bois bu tilni o‘rgatishda interfaol, vizual, kinestetik yondashuvlar yanada zarur. Jadvallar, kartochkalar, quvnoq so‘zlashuvlar, animatsion sahnalar, tovushli ifodalar orqali bu murakkabliklar yengillashtiriladi [4].

XULOSA VA MUNOZARA

Ispan tilini o'rgatishda interfaol metodlar qo'llanilishi til o'rganish jarayonini yanada samarali, hayotiy va qiziqarli qiladi. Bu metodlar orqali talabalarning kommunikativ faolligi, madaniy ongligi, mustaqil fikrlashi va amaliy nutq qobiliyati shakllanadi. Interfaol ta'lim yondashuvi ispan tilini faqat o'qitiladigan fan emas, balki yashaladigan, his etiladigan va muloqot qilinadigan vosita sifatida talabalarning ongiga singdiradi. Shu sababli, til o'rganish jarayonida zamonaviy interfaol metodlar — yangi davr ta'limining ajralmas vositasi sifatida keng qo'llanishi zarur.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Richards, J. C. (2006). Communicative Language Teaching Today. Cambridge University Press.
2. Brown, H. D. (2001). Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. Longman.
3. Davronova, M. (2021). Xorijiy tillarni interfaol metodlar asosida o'qitish. Toshkent: Yangi asr avlodi.
4. G'ofurova, S. (2022). "Talabalarga ispan tilini o'qitishda madaniy komponent". — Til va adabiyot ta'limi, №2.